

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobkyně: **M. O.**
bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 7. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předcházející řízení

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 16. 7. 2025, č. j. X („napadené rozhodnutí“), bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky v Brně, ze dne 9. 6. 2025, č. j. 366735/25/BM („prvostupňové rozhodnutí“). Tím úřad práce rozhodl o vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvek na bydlení ve výši 6 845 Kč a o povinnosti žalobkyně vrátit uvedený přeplatek do

9. 9. 2025 dle § 62 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění účinném do 30. 9. 2025 (dále „zákon o státní sociální podpoře“).

2. V napadeném rozhodnutí se mj. uvádí, že žalobkyně dne 6. 4. 2025 doložila své příjmy prostřednictvím aplikace Jenda bez uvedení jakýchkoliv příjmů ze zaměstnání. Podle žalovaného nebylo povinností úřadu práce ověřovat, zda žalobkyně výši svých příjmů uvedla správně. Povinnost sdělit výši příjmů má žalobkyně. Pokud by žalobkyně uvedla identifikační údaje zaměstnavatele, pak by úřad práce příjmy zjišťoval. Žalobkyně však prohlásila, že žádné příjmy nemá. O povinnostech dokládat pravidelně náklady na bydlení a příjmy byla poučena již v oznámení o přiznání dávky v roce 2022 a dále také v každém dalším oznámení o změně výše dávky. Žalobkyně příjmy pravidelně dokládala. Nelze vyhovět námitce žalobkyně, že nebyla o své povinnosti dostatečně informována. Výplata příspěvku na bydlení proběhla dne 21. 5. 2025, žalobkyně své příjmy dodatečně oznámila dne 22. 5. 2025. Žalovaný uvedl způsob výpočtu přeplatku na dávce, který odpovídá dříve nezapočítané částce v podobě průměrného měsíčního příjmu žalobkyně za první čtvrtletí roku 2025 vynásobeného koeficientem 0,30. Přeplatek po zaokrouhlení činí 6 845 Kč.
3. Závěrem žalovaný konstatoval, že žalobkyně může úřad práce požádat o splátkový kalendář, jakmile bude rozhodnutí o přeplatku pravomocné. Zákon o státní sociální podpoře prominutí přeplatku neumožňuje. Lhůta pro vrácení přeplatku však byla úřadem práce stanovena vstřícně na dobu 3 měsíců.

II. Obsah žaloby

4. Žalobkyně v žalobě souhlasila s tím, že při podání žádosti dne 6. 4. 2025 neuvedla svého zaměstnavatele ani své příjmy. Uvedla, že šlo o nedorozumění a domnívala se, že úřad práce je povinen si příjmy zjistit, nebo žalobkyni vyzvat k jejich doložení. Příjmy doložila neprodleně po zjištění pochybení dne 22. 5. 2025. Žalobkyně po celou dobu pobírání dávek své příjmy řádně a včas dokládala, jednalo se proto o ojedinělý a neúmyslný omyl, nikoliv o úmyslné zatajení příjmů.
5. Dle § 62 zákona o státní sociální podpoře je povinnost vrácení přeplatku podmíněna tím, že příjemce musel z okolností předpokládat neoprávněnost výplaty. V tomto případě to vzhledem ke komunikaci s úřadem práce a vzhledem k nedostatku informací nebylo možné očekávat.
6. Příspěvek na bydlení byl žalobkyni formálně vyplacen, avšak byl okamžitě stržen bankou k uhrazení dlužného vyúčtování na úvěru, což může žalobkyně doložit výpisem z bankovního účtu. Žalobkyně nikdy vyplacenou částkou nedisponovala. Vyplacenou částku nemohla použít a přeplatek proto nemohla ani vrátit. Požadavek na vrácení celé částky je nepřiměřený a pro žalobkyni je likvidační.
7. Výše dávky příspěvku na bydlení byla navíc vypočtena chybně a převyšovala skutečné náklady na bydlení. Ze strany úřadu práce došlo k chybě ve výpočtu výše dávky. Nebyly ověřeny skutečné náklady a žalobkyně nebyla vyzvána k doplnění informací. Úřad práce měl a mohl nesrovnalosti odhalit již při prvním zpracování žádosti. Přeplatek na bydlení tak nevznikl vinou žalobkyně ale i v důsledku pochybení správního orgánu, který řádně nepřezkoumal podklady. Skutečné náklady žalobkyně může doložit, např. nájemní smlouvou či inkasem.
8. Závěrem žalobkyně poukázala na svou tíživou finanční situaci. Uvedla, že má více závazků a hrozí jí nebezpečí dluhové spirály. Okamžité vrácení přeplatku ve výši 6 845 Kč je pro ni

nemožné a mohlo by vést k následkům jako je exekuce, či ztráta bydlení. Správní orgán měl zvážit možnost povolení splátek, o kterou žalobkyně žádala již v odvolání.

9. Žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně zrušil a věc vrátil žalovanému s tím, že má být zohledněna finanční situace žalobkyně, možnost hradit přeplatek prostřednictvím splátek a spoluzavinění úřadu práce na vzniku přeplatku.

III. Vyjádření žalovaného

10. Žalovaný ve vyjádření setrval na své argumentaci v napadeném rozhodnutí. Uvedl že dle § 62 zákona o státní sociální podpoře postačuje pro vznik povinnosti vrátit přeplatek na příspěvku na bydlení zavinění nedbalostí. Žalobkyně sama potvrdila, že v elektronickém podání ze dne 6. 4. 2025 neuvedla žádné příjmy ani zaměstnavatele.
11. Na základě nesprávného tvrzení o příjmu byl žalobkyni vyplacen vyšší příspěvek na bydlení, než jaký jí skutečně náležel. Vznikl tak přeplatek na dávce příspěvku na bydlení. Dávka byla žalobkyni vyplacena dne 21. 5. 2025 a žalobkyně dodatečně oznámila své příjmy dne 22. 5. 2025.
12. Nelze zohlednit, na co byl vyplacený příspěvek využit. Správní orgány jsou povinny hájit veřejný zájem, kterým je pouze oprávněné čerpání ze státního rozpočtu. Žalovaný vysvětlil, proč při stanovení výše dávky nedošlo k pochybení na straně úřadu práce. Není pravdou, že žalobkyni nebyla nabídnuta žádná alternativa ke způsobu uhrazení přeplatku. V napadeném rozhodnutí byla žalobkyně informována o tom, že o splátkový kalendář může úřad práce požádat, jakmile bude rozhodnutí o přeplatku pravomocné. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Replika žalobkyně

13. Úřad práce měl veškeré informace o zaměstnavateli žalobkyně i o charakteru jejích příjmů již z jejích předchozích podání. Tyto okolnosti se nezměnily, změnila se pouze výše příjmů. Úřad práce žalobkyni nevyzval k upřesnění jejího podání a nevynaložil žádné úsilí k odstranění jeho zjevné neúplnosti. Tím porušil zásadu materiální pravdy a zásadu součinnosti, což nemůže být dáváno k tíži žalobkyně. Chybějící údaje žalobkyně později doplnila z vlastní iniciativy, bez jakékoliv výzvy správního orgánu.
14. Výše poskytnutého přeplatku na bydlení ve výši 11 767 Kč převýšila reálně uznatelné náklady žalobkyně, které činily 11 500 Kč. Přeplatek vznikl mechanickým výpočtem provedeným úřadem práce, nikoliv v důsledku jednání žalobkyně. Nebylo v možnostech žalobkyně jakkoliv ovlivnit výši dávky, a to ani jejím odmítnutím či odmítnutím její části.
15. Požadavek na úhradu přeplatku je nepřiměřený. Pro žalobkyni není s ohledem na její sociální situaci možné uhradit přeplatek ani v tříměsíční lhůtě. Snahu žalobkyně situaci konstruktivně řešit potvrzuje to, že nyní řádně hradí schválený splátkový kalendář ve výši 500 Kč měsíčně.
16. Správní orgán je povinen pečlivě vyhodnotit podklady a tvrzení žadatele o příspěvek na bydlení a nesmí se omezit na pouhé formální posouzení (viz rozsudek NSS ze dne 3. 12. 2024, č. j. 5 Ads 36/2024–26). Tento závěr je plně aplikovatelný na případ žalobkyně, kdy úřad práce nevyhodnotil dostupné informace a chybně dovodil zavinění. Procesní vady, zejména nedostatky v komunikaci a zjišťování skutkového stavu, mohou vést ke zrušení

rozhodnutí (viz rozsudek NSS ze dne 16. 10. 2024, č. j. 6 As 161/2024-19). V řešené věci úřad práce neprovedl základní šetření a nezkontroloval dostupné podklady. Správní orgán je povinen důsledně přezkoumat okolnosti vzniku přeplatku příspěvku na bydlení. Mechanické posouzení bez zjištění reálného stavu věci je nedostatečné (viz rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 2. 2020, č. j. 16 Ad 23/2019-76). Uvedená situace nastala i v případě žalobkyně. Vady řízení týkající se přeplatku mohou mít vliv na zákonnost celého rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2025, č. j. 6 Afs 14/2024-52).

17. Žalobkyně shrnula, že úřad práce nedostatečně zjistil skutkový stav věci, opomenul existující informace a nezajistil součinnost, neprokázal zavinění žalobkyně, postupoval v rozporu se zásadou přiměřenosti a jeho závěry jsou v rozporu s judikaturou správních soudů.

V. Posouzení věci krajským soudem

18. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.]. Ve věci rozhodl bez jednání, neboť pro to byly splněny zákonné podmínky (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
19. Žaloba není důvodná.

Relevantní právní úprava a judikurní východiska

20. Dle § 2 písm. a) bod 2 zákona o státní sociální podpoře je příspěvek na bydlení dávkou státní sociální podpory poskytovanou v závislosti na výši příjmu. Rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem, je dle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře u příspěvku na bydlení období kalendářního čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje. Dle § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře je příjemce dávky povinen písemně ohlásit úřadu práce změny skutečností rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu.
21. Úřad práce ve vydávaných rozhodnutích v rámci obecné poučovací povinnosti poučuje příjemce dávek o tom, že pro trvání nároku na dávku je v každém 2. a 4. čtvrtletí dána povinnost příjemců dávek doložit příjmy všech společně posuzovaných osob a náklady na bydlení za 1. a 3. čtvrtletí, a to nejpozději do 30. 4. a 31. 10. Podle žalovaného žalobkyně byla o povinnost dokládat příjmy poučena v oznámení o přiznání dávky v roce 2022 a dále i v každém dalším oznámení o změně výše dávky (ve správním spise se nachází rozhodnutí ze dne 23. 5. 2025 o zvýšení příspěvku na bydlení ode dne 1. 4. 2025, které toto poučení obsahuje). Uvedené poučení úřadu práce je nutno vnímat jako zpřesnění obecné oznamovací povinnosti příjemců dávek, pokud jde o změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu uvedené v § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře.
22. Dle § 62 odst. 1 věty první zákona o státní sociální podpoře *příjemce dávky, který (I.) nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo (II.) přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo (III.) jinak způsobil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši, je povinen částky neprávem přijaté vrátit; to neplatí, jde-li o přeplatek na rodičovském příspěvku.*

23. Z citovaného ustanovení vyplývá, že zákon vymezuje tři alternativní skutkové podstaty (podmínky odpovědnosti) pro vznik povinnosti k vrácení částek. Postačí tedy naplnění jediné z těchto podmínek, a proto není nezbytné, aby správní orgán (a následně soud) „kumulativně“ prokazoval splnění všech tří (srov. zejména rozsudky NSS ze dne 4. 3. 2009, č. j. 6 Ads 22/2009-51, č. 1902/2009 Sb. NSS, a ze dne 2. 12. 2009, č. j. 4 Ads 96/2009-93).
24. Příjemce příspěvku na bydlení nesplní jemu uloženou povinnost, jestliže k žádosti o přiznání této dávky nepředloží potvrzení o výši příjmů ze závislé činnosti, ačkoliv v rozhodném období takové příjmy měl. Jestliže v důsledku tohoto opomenutí byla dávka státní sociální podpory vyplacena v nesprávné výši, je ve smyslu § 62 odst. 1 věty první zákona o státní sociální podpoře, splněna první tam uvedená podmínka pro vrácení neprávem přijaté částky, resp. rozhodnutí o uložení povinnosti příjemci přeplatek na dávce vrátit. Je-li přitom naplněna právě tato první podmínka („nesplnění uložené povinnosti“), není třeba zabývat se dobrou vírou příjemce (tj. nezkoumá se, zda „musel z okolností předpokládat“ neoprávněnost výplaty), neboť tento prvek je vlastní až podmínce druhé (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2009, č. j. 6 Ads 22/2009-51).
25. Soud dále zdůrazňuje, že aplikace § 62 odst. 1 nemůže být založena pouze na zjištění, že příjemce porušil povinnost či pochybil v podání. Pro odpovědnost za přeplatek je třeba zjištění škodlivého následku (tj. že byla vyplacena dávka neprávem nebo ve vyšší částce) a příčinné souvislosti mezi jednáním/opomenutím příjemce a tímto následkem; jinak by se institut přeplatku fakticky změnil v „pokutu“ ve výši vyplacené dávky (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 6. 2016, č. j. 4 Ads 152/2015-28). Odpovědnost podle § 62 odst. 1 má přitom charakter subjektivní odpovědnosti (s prvky protiprávního jednání, následku, kauzality a zavinění), přičemž pro vznik povinnosti vrátit přeplatek není rozhodné, zda šlo o úmysl či nedbalost. Pro přezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu proto není nutné, aby správní orgán vždy výslovně rozlišoval formu zavinění, je-li z odůvodnění patrné naplnění rozhodných prvků (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 12. 2009, č. j. 4 Ads 96/2009-93).

Hodnocení napadeného rozhodnutí

26. Mezi žalobkyní a žalovaným není sporu o tom, že žalobkyně ve svém podání ze dne 6. 4. 2025 neoznámila úřadu práce žádné příjmy ani žádného zaměstnavatele za období prvního čtvrtletí roku 2025. Své příjmy ze závislé činnosti žalobkyně oznámila teprve dne 22. 5. 2025, tedy den poté, co jí byla dávka příspěvku na bydlení dne 21. 5. 2025 vyplacena. Žalobkyně zároveň nerozporuje, že jí byla dávka příspěvku na bydlení vyplacena ve vyšší výši, než jaká jí náležela.
27. Na základě shora uvedených skutečností je nutno dospět k závěru, že k výplatě dávky v nesprávné výši došlo v důsledku nesplnění zákonné oznamovací povinnosti žalobkyně ve smyslu § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře modifikované poučením úřadu práce. Žalobkyně neoznámila úřadu práce své rozhodné příjmy za období prvního čtvrtletí roku 2025. V příjmovém dokladu neuvedla žádné příjmy, ani identifikační číslo či název zaměstnavatele. Byla tak naplněna první podmínka uvedená v § 62 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře spočívající v tom, že žalobkyně nesplnila uloženou povinnost.
28. Zároveň byla také naplněna i druhá alternativní podmínka daného ustanovení; žalobkyně si totiž byla vědoma skutečnosti, že jí byla dávka vyplacena v nesprávné výši. Žalobkyni byl pravidelně vyplácen příspěvek na bydlení ve stabilní výši, dle výpočtu zohledňujícího její příjmy. V měsíci dubnu 2025 však byl žalobkyni vyplácen příspěvek na bydlení ve výši, která

odpovídala tomu, že žalobkyně v prvním čtvrtletí roku 2025 žádné příjmy neměla. Žalobkyně na vyplacení dávky v nesprávné výši reagovala tím, že hned dalšího dne úřadu práce oznámila své skutečné příjmy za první čtvrtletí roku 2025. Byla si tedy vědoma skutečnosti, že jí byla dávka příspěvku na bydlení vyplacena v nesprávné výši. Ani tuto skutečnost žalobkyně nikterak nerozporuje.

29. Pro povinnost vrátit přeplatek na dávce je rozhodující jednak skutečnost, že došlo k výplatě dávky v nesprávné výši, a dále naplnění některé z podmínek § 62 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Povinnost vrátit přeplatek na dávce nemůže být limitována proto, že úřad práce příjmy žalobkyně v rozhodném období nezjišťoval. Úřad práce vycházel z obsahu podání žalobkyně, tedy vycházel z toho, že žádné příjmy v rozhodném období neměla. Podání žalobkyně nebylo zjevně neúplné, jak žalobkyně namítá. Úřad práce neměl žádný důvod pochybovat o správnosti údajů předložených žalobkyní. Ztráta zaměstnání, a tedy nedosažení žádných příjmů ze závislé činnosti, není nikterak výjimečnou či nepředstavitelnou situací, kterou by musel úřad práce prošetřovat. V postupu úřadu práce proto soud žádné procesní pochybení neshledal, úřad práce jednoduše vycházel z příjmů doložených žalobkyní, tedy z příjmů nulových.
30. Rovněž ani další součinnost žalobkyně, a skutečnost, že dne 22. 5. 2025 své příjmy oznámila, na povinnosti vrátit přeplatek příspěvku na bydlení nic nemění. Určující není ani to, zda žalobkyně jednala úmyslně, či zda se jednalo o pouhý omyl. V tomto směru nemusel správní orgán okolnosti vzniku přeplatku blíže zkoumat a hodnotit, nejsou totiž určující pro vznik povinnosti vrátit přeplatek na dávce. Žalobkyni bylo zkrátka na dávce příspěvku na bydlení vyplaceno více, než jí po právu náleželo. Žalobkyně proto musí vrátit částku, která jí byla vyplacena navíc.
31. Žalobkyně dále tvrdila, že částka vyplacená na její bankovní účet byla okamžitě strhnuta bankou k uhrazení dlužného vyúčtování na úvěru a žalobkyně tedy částkou nikdy nedisponovala, nemůže ji proto ani vrátit. Žalobkyně zároveň namítala, že povinnost vrátit vyplacený přeplatek je dle ní nepřiměřená. Soud rozumí tíživé finanční situaci, ve které se žalobkyně ocitla v důsledku vyplacení dávky ve vyšší výši, než jí náležela. Uvedené však není důvodem pro nezákonnost napadeného rozhodnutí. Žalobkyně v replice uvedla, že se snažila situaci konstruktivně řešit a že nyní řádně hradí schválený splátkový kalendář ve výši 500 Kč měsíčně. Z toho plyne, že žalobkyně je schopna nepříznivou finanční situaci překonat a přeplatek na dávce v souladu se zákonem vrátit.
32. Soud se dále zabýval námitkou žalobkyně, že dávka příspěvku na bydlení byla vyplacena chybně nejen v důsledku nezohlednění jejích příjmů, ale i proto, že uznatelné náklady na bydlení byly nižší, než s jakými žalovaný pracoval. Žalobkyně tvrdí, že vyplacený příspěvek 11 767 Kč převýšil reálně uznatelné náklady 11 500 Kč.
33. K tomu soud uvádí, že je třeba odlišit rozhodnutí o výši dávky a rozhodnutí o vzniku a výši přeplatku. Rozhodnutím Úřadu práce ze dne 23. 5. 2025, X, sp. zn. X, byl příspěvek na bydlení zvýšen z 2 538 Kč na 4 922 Kč, přičemž rozhodnutí zohlednilo příjem žalobkyně za 1. čtvrtletí 2025 i náklady na bydlení ve výši 11 767 Kč. Toto rozhodnutí bylo vydáno na základě námitek žalobkyně ze dne 22. 5. 2025 a žalobkyně byla poučena o možnosti podat odvolání.
34. V této věci soud přezkoumává pouze zákonnost rozhodnutí o přeplatku na příspěvku na bydlení. Správní orgány při určení přeplatku vycházely z uvedeného rozhodnutí o výši dávky (4 922 Kč); případná nesprávnost určení výše dávky v tomto rozhodnutí přesahuje

rámec nynějšího přezkumu. Přepatek byl stanoven jako rozdíl mezi skutečně vyplacenou částkou 11 767 Kč a částkou 4 922 Kč, tj. 6 845 Kč. Proto nebylo nutné provádět žalobkyní navržené důkazy (výpis z účtu, nájemní smlouvu, inkaso).

35. Nutno doplnit, že judikatura, na níž žalobkyně odkazovala v replice, na nyní projednávanou věc nedopadá způsobem, který by mohl zvrátit závěr o zákonnosti napadeného rozhodnutí. Odkazovaná rozhodnutí buď řeší jiné právní otázky (zejména procesní otázky či věci zcela jiné právní oblasti), anebo se týkají odlišných skutkových situací.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

36. Námitky žalobkyně soud vyhodnotil jako nedůvodné. Neshledal ani jiné důvody, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět; proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
37. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Nyní projednávaná věc se týkala sociální péče, a proto ani žalovaný ex lege nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem.

Brno dne 27. února 2025

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D.
samosoudkyně